

**PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA
Z PRZYRODY
WYMAGANIA EDUKACYJNE**

**Szkoła Podstawowa nr 2
Towarzystwa Szkolnego im. M. Reja
w Bielsku-Białej**

KRYTERIA OCEN Z PRZYRODY DLA KLAS IV

OCENA CELUJĄCA

Uczeń:

- opanował pełny zakres wiadomości przewidzianych programem nauczania,
- bierze udział w konkursach przyrodniczych prowadzonych w szkole i uzyskuje w nich wysokie wyniki,
- twórczo i samodzielnie rozwija własne zainteresowania, prezentuje wyniki swoich prac na forum klasy,
- wyraża własne zdanie i popiera je logiczną argumentacją,
- regularnie wykonuje dodatkowe zadania zaproponowane przez nauczyciela,
- wykazuje dużą aktywność na lekcjach,

OCENA BARDZO DOBRA

Uczeń:

- opanował pełny zakres wiadomości przewidzianych programem nauczania,
- bierze udział w niektórych konkursach przyrodniczych przeprowadzanych w szkole,

- poprawnie wykonuje zadania obowiązkowe oraz dodatkowe,
- poprawnie posługuje się językiem przedmiotu,
- bierze aktywny udział w lekcjach,

OCENA DOBRA

Uczeń:

- opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych programem nauczania w stopniu dobrym,
- aktywnie uczestniczy w lekcjach,
- łatwiejsze zadania rozwiązuje samodzielnie, a trudniejsze przy pomocy nauczyciela.

OCENA DOSTATECZNA

Uczeń:

- opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych programem nauczania w stopniu dostatecznym,
- jest mało aktywny na lekcjach,

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Uczeń:

- opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych programem nauczania w stopniu bardzo słabym,
- rozwiązuje problemy o niewielkim stopniu trudności tylko przy pomocy nauczyciela,
- nie wykazuje aktywności na lekcjach,

OCENA NIEDOSTATECZNA

Uczeń:

- nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności, a braki uniemożliwiają mu naukę w klasie programowo wyższej,
- na lekcjach nie pracuje,

FORMY OCENIANIA

1. W trakcie roku szkolnego uczeń otrzymuje oceny za:

a) prace pisemne:

- sprawdzian – musi być zapowiedziany przynajmniej tydzień wcześniej (bardzo wysoka waga oceny 3x)
- kartkówka, obejmuje 3 ostatnie tematy – nie musi być zapowiedziana (wysoka waga oceny 2x)

b) odpowiedź ustną:

- obejmuje 3 ostatnie tematy (wysoka waga oceny 2x)

2. Dodatkowo uczeń może otrzymać ocenę za:

- Aktywność na lekcji (5 plusów = bardzo dobry, 5 minusów = niedostateczny) – normalna waga oceny 1x
- Praca na zajęciach (indywidualna/w grupach) – normalna waga oceny 1x
- Prace dodatkowe np. referat, prezentacja, samodzielne wykonanie doświadczenia itp. - normalna waga oceny 1x
- Prowadzenie zeszytu przedmiotowego i zeszytu ćwiczeń - normalna waga oceny 1x
- Wysokie wyniki w konkursach przyrodniczych - bardzo wysoka waga oceny 3x

3. Poprawie podlegają wyłącznie oceny ze sprawdzianów i kartkówek. Ocenę można poprawić raz w ciągu 2 tygodni od jej otrzymania lub od powrotu ucznia do szkoły po nieobecności, w terminie wyznaczonym przez nauczyciela.

4. Ocena z poprawy jest wpisywana do dziennika, zastępuje dotychczasową i staje się oceną obowiązującą, również wtedy, gdy jest niższa od oceny wcześniejszej.
5. Uczeń nieobecny na sprawdzianie otrzymuje do dziennika wpis *nb*. W terminie do dwóch tygodni, w czasie wyznaczonym przez nauczyciela ma obowiązek zaliczyć sprawdzian.
6. Uczeń może być nieprzygotowany do lekcji raz w półroczu – nie dotyczy to zapowiedzianych kartkówek i sprawdzianów. Może również raz w półroczu zgłosić brak zadania.
7. Uczeń ma prawo zgłosić, że jest nieprzygotowany do lekcji na pierwszych zajęciach po dłuższej (trwającej co najmniej 5 dni) usprawiedliwionej absencji.
8. Zeszyty (przedmiotowy oraz ćwiczeń) muszą być prowadzone na bieżąco, a w razie nieobecności uzupełnione w ciągu tygodnia.

9. Uczeń przygotowany do lekcji ma:

- zeszyt przedmiotowy i zeszyt ćwiczeń,
- podręcznik
- przybory do pisania i rysowania
- utrwalony materiał z poprzednich lekcji

10. Skala ocen:

Oceny bieżące i klasyfikacyjne ustala się w stopniach wg następującej skali:

- stopień celujący – 6
- stopień bardzo dobry – 5
- stopień dobry – 4
- stopień dostateczny – 3
- stopień dopuszczający – 2
- stopień niedostateczny – 1

Przy ocenach bieżących dopuszcza się stosowanie znaku (+) oraz znaku (-). Stopnie roczne i na świadectwie wystawiane są bez wymienionych znaków.

11. W przypadku prac pisemnych stosuje się następujące progi procentowe dla poszczególnych ocen:

- ocena celująca: 100% punktów.
- ocena bardzo dobra: 91% – 99%
- ocena dobra: 71% – 90%
- ocena dostateczna: 51% – 70%
- ocena dopuszczająca: 31% – 50%
- ocena niedostateczna: 0% – 30%

12. Pozostałe kwestie – WZO.

WYMAGANIA EDUKACYJNE KLASA 4, „Nowe Poznajemy Przyrodę”. Autorzy: Tomasz Greczyło, Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
DZIAŁ I. Okiem badacza						
1	Co to jest przyroda?	- wymienia zasady właściwej organizacji miejsca nauki - wymienia cechy organizmów	- wymienia czynniki wspierające naukę - określa zasady bezpieczeństwa podczas zajęć terenowych - nazywa składniki przyrody żywej i nieżywionej	dzieli elementy środowiska na żywione i nieżywione	- posługuje się pojęciem „antropogeniczny” – wskazuje czynniki wspierające naukę i je wykorzystuje - odróżnia elementy żywione od nieżywionych	- projektuje miejsce przyjazne nauce - analizuje wpływ człowieka na przyrodę
2	Jak moje zmysły pomagają poznawać przyrodę?	- wymienia narządy zmysłów - rozpoznaje i nazywa przyrządy wspierające narządy zmysłów w poznawaniu przyrody	wymienia narządy zmysłów i podaje jakim zmysłom odpowiadają	ocenia, które zmysły służą do poznawania przyrody	bada współpracę węchu i smaku	projektuje doświadczenia badające działanie zmysłów
3	Jak nie zgubić się w terenie?	- rozpoznaje kompas i wskazuje, do czego służy - podaje nazwy kierunków głównych (N, S, E, W) - odszukuje na mapie/planie tytuł i legendę	- wyznacza kierunki świata za pomocą kompasu (wg instrukcji) - odczytuje z legendy podstawowe znaki i wskazuje je w treści mapy	- określa swoje położenie i położenie obiektów w okolicy, używając kompasu - posługuje się mapą/planem najbliższej okolicy (również cyfrową) - wymienia kierunki pośrednie i wskazuje ich ułożenie na różny	- orientuje mapę za pomocą kompasu lub obiektów w terenie - odszukuje na mapie wszystkie główne elementy (tytuł, legenda, treść, skala) i wyjaśnia ich rolę - poprawnie określa kierunki położenia kilku obiektów względem	- samodzielnie dobiera najlepszą metodę orientowania mapy i uzasadnia wybór - rozwiązuje zadania problemowe (np. planowanie dojścia „najkrótszą”/ „najbezpieczniejszą” drogą z użyciem mapy) - wykrywa i wyjaśnia

				kierunków	siebie na mapie i w terenie	typowe błędy (np. nieprawidłowe ustawienie kompasu, brak orientacji mapy) ▶ wyjaśnia, czym jest widnokrąg
--	--	--	--	-----------	-----------------------------	--

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
4	Jak prowadzić doświadczenia przyrodnicze ?	- wymienia etapy prowadzenia doświadczeń przyrodniczych - nazywa próbę kontrolną i badawczą	- wyjaśnia pojęcia hipoteza, problem badawczy - prezentuje wyniki doświadczeń w postaci notatek z obserwacji - wykonuje doświadczenia wg instrukcji	- dokumentuje wyniki doświadczeń w oczekiwanej formie - porównuje i rozróżnia próby kontrolną i badawczą	- stawia i weryfikuje hipotezy - analizuje wyniki doświadczeń na podstawie prezentacji wyników	- planuje własne doświadczenia przyrodnicze - argumentuje wpływ detergentów na środowisko przyrodnicze
5	Jak oglądać mikroświat?	- nazywa szkiełka niezbędne do wykonania preparatu (podstawowe, nakrywkowe) - podaje etapy wykonania preparatu mikroskopowego, - wymienia poziomy organizacji życia	- ilustruje obraz widziany pod mikroskopem - prawidłowo wykonuje preparat mikroskopowy	- proponuje obiekty, z których można wykonać preparat mikroskopowy - planuje obserwacje mikroskopowe	- analizuje obraz widziany pod mikroskopem - przyporządkowuje obserwowany obiekt na zdjęciu/rycinie do odpowiedniego poziomu organizacji życia	prawidłowo wykonuje preparat mikroskopowy z zaproponowanych przez siebie obiektów
6	Podsumowanie działu	wszystkie wymagania z tematów 1–6				
DZIAŁ II. Na łądzie						

1	Z czego jest zbudowana powierzchnia Ziemi?	▶ wyjaśnia, czym jest skała ▶ dzieli skały na lite, zwięzłe i luźne ▶ wskazuje, że gleba różni się od skały	▶ bada podstawowe właściwości skał (barwa, spójność, twardość, odporność na wodę) wg instrukcji ▶ korzysta z atlasu/kłucza do rozpoznawania skał (z pomocą) ▶ pobiera próbkę gleby i opisuje jej cechy w prosty sposób	▶ rozpoznaje skały w najbliższej okolicy i podaje ich cechy ▶ charakteryzuje glebę w okolicy (np. barwa, ziarnistość, domieszki) ▶ porównuje próbkę gleby z ziemią ogrodową na podstawie obserwacji	▶ porównuje skały z okolicy z przykładami skał występujących w Polsce ▶ opisuje sposoby powstawania wybranych skał (na przykładach) ▶ podaje przykłady wykorzystania skał przez człowieka i uzasadnia je właściwościami	▶ wyjaśnia pojęcie litosfery i odnosi je do skał/minerałów ▶ podaje przykłady minerałów (w tym skałotwórczych i kamieni szlachetnych) oraz ich zastosowań ▶ wyjaśnia i uzasadnia stwierdzenie „życie zaczyna się na skale”
---	--	---	--	---	---	--

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
2	Jakie organizmy mogę spotkać w mojej okolicy?	▶ wymienia królestwa organizmów żywych ▶ odszukuje zdjęcia i nazwy organizmów w poradnikach i kluczach	▶ wnioskuje o przynależności do zwierząt lub roślin na podstawie cech organizmu ▶ klasyfikuje rośliny do zarodnikowych lub nasiennych ▶ klasyfikuje zwierzęta do kręgowych lub bezkręgowych	▶ zna przykłady pospolitych gatunków roślin i zwierząt w swojej okolicy ▶ korzysta z kluczy dychotomicznych do oznaczania roślin lub zwierząt ▶ korzysta z aplikacji do oznaczania gatunków	▶ weryfikuje przynależność organizmu do przypisanej grupy na podstawie jego cech budowy	▶ tworzy listę pospolitych gatunków spotykanych okolicy
3	Jak odżywiają się organizmy?	▶ wymienia przystawania do sposobów odżywiania ▶ rozpoznaje na grafice/zdjęciu organizm samożywny i cudzożywny ▶ wymienia elementy łańcuchów pokarmowych spasilania	▶ wyjaśnia pojęcia: samożywność, cudzożywność ▶ wymienia przykłady organizmów samożywnych i cudzożywnych ▶ interpretuje proste sieci troficzne	▶ wskazuje producentów i konsumentów kolejnych rzędów w łańcuchach i sieciach troficznych ▶ analizuje przystosowania do sposobu odżywiania organizmu okazanego na ilustracji lub okazyje wg jego cech budowy	▶ konstruuje łańcuchy pokarmowe ▶ analizuje sieci troficzne	▶ projektuje proste sieci troficzne

4	Podsumowanie działu	▶ wszystkie wymagania z tematów 1–3				
DZIAŁ III. W wodzie						
1	Dlaczego woda jest wyjątkowa?	▶ wymienia właściwości wody ▶ wymienia stany skupienia (stały, ciekły i gazowy)	▶ wymienia przemiany pomiędzy stanami skupienia: parowanie, skraplanie, krzepnięcie i topienie ▶ wyjaśnia znaczenie gęstości wody w temp. 4° C dla funkcjonowania organizmów wodnych zimą	▶ wyjaśnia jakim zmianom stanów skupinie ulega woda w przyrodzie – opisuje anomalie gęstości wody w temp. 0°C ▶ bada i opisuje właściwości stanów skupienia materii (kształt i ściśliwość) i łączy je z drobinowym modelem budowy materii	▶ bada i określa właściwości wody (stan skupienia, barwę, mętność, zapach) ▶ bada tonięcie i pływanie ciał w wodzie, łącząc je z pojęciem gęstości	▶ projektuje własne doświadczenia dotyczące wody i zmiany stanów jej skupienia

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
2	Jak wygląda życie w wodzie?	▶ wymienia cechy środowiska wodnego ▶ dzieli wody powierzchniowe na płynące i stojące	▶ wymienia przystosowania różnych organizmów do życia w wodzie ▶ wyjaśnia czym różni się środowisko lądowe od wodnego	▶ wykonuje obserwacje w terenie organizmów przystosowanych do życia w wodzie ▶ rozpoznaje i nazywa organizmy wodne po zdjęciach/rysunkach	▶ porównuje wody stojące i płynące ▶ porównuje warunki panujące w środowiskach wodnych do warunków środowisk lądowych ▶ rozpoznaje i nazywa organizmy wodne w terenie	▶ korzysta z dychotomicznego klucza do oznaczania roślin i zwierząt wodnych

3	Dokąd płynie rzeka?	▶ wskazuje na mapie rzekę i jej ujście lub źródło ▶ rozpoznaje na ilustracjach wybrane organizmy żyjące w rzece ▶ podaje 1–2 przykłady wykorzystania rzek przez człowieka	▶ wskazuje elementy systemu rzecznego: rzeka główna, dopływ, źródło, ujście ▶ określa kierunek płynięcia rzeki na podstawie mapy ▶ ocenia stan wody na podstawie prostych obserwacji makroskopowych próbki	▶ rozpoznaje w terenie lub na modelu elementy doliny rzecznej ▶ rozróżnia składniki krajobrazu stworzone przez rzekę (np. zakola, dolina, brzegi) ▶ omawia funkcje rzeki i jej doliny (dla przyrody i człowieka)	▶ charakteryzuje warunki życia organizmów w różnych biegach rzeki (górny/środkowy/dolny) ▶ rozróżnia dopływy lewo i prawobrzeżne ▶ omawia walory przyrodnicze wybranej rzeki	▶ formułuje wnioski o sposobie działania rzeki jako „rzeźbiarza krajobrazu” ▶ proponuje działania chroniące rzekę i uzasadnia ich znaczenie ▶ bada w terenie prędkość nurtu (z użyciem pomiaru odległości i czasu) i zapisuje wynik
4	Podsumowanie	▶ wszystkie wymagania z tematów 1–3				
DZIAŁ IV. Wokół Ziemi						
1	Dlaczego nie widzimy powietrza wokół siebie?	▶ odczytuje skład powietrza z dostępnych źródeł ▶ odczytuje z mapy internetowej stan powietrza w swojej okolicy	▶ wymienia właściwości tlenu i dwutlenku węgla (barwa, zapach, palność) ▶ wyjaśnia pojęcie smogu	▶ omawia przyczyny i czynniki sprzyjające powstawaniu smogu ▶ rozpoznaje tlen i dwutlenek węgla po ich właściwościach	▶ bada właściwości (stan skupienia, barwę, rozpuszczalność w wodzie, zapach, palność) powietrza i jego wybranych składników: tlenu i dwutlenku węgla ▶ bada i ocenia jakość powietrza w najbliższej okolicy, wyjaśnia jego wpływ na zdrowie człowieka	▶ porównuje właściwości (stan skupienia, barwę, rozpuszczalność w wodzie, zapach, palność) powietrza i jego wybranych składników: tlenu i dwutlenku węgla ▶ proponuje działania ograniczające ryzyko wystąpienia smogu w swojej okolicy

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
2	Skąd się bierze tlen w powietrzu?	- omawia znaczenie tlenu dla organizmów żywych i środowiska - wykrywa dwutlenek węgla w wydychanym powietrzu	- wyjaśnia rolę fotosyntezy dla świata organizmów żywych - wyjaśnia rolę oddychania wewnątrzkomórkowego - analizuje na podstawie mapy, warunki dla fotosyntezy, jakie występują w różnych miejscach na świecie	- bada wpływ różnych czynników na intensywność fotosyntezy wg instrukcji - odróżnia fakty od opinii, ocenia wiarygodność źródeł, rodzaj przedstawionych dowodów oraz charakter przekazu	stawia hipotezy i problemy badawcze podczas badania wpływu różnych czynników na intensywność fotosyntezy	projektuje doświadczenia, w których można zbadać wpływ różnych czynników na intensywność fotosyntezy i oddychania tlenowego
3	Skąd się biorą chmury?	- podaje przykłady konwekcji - opisuje, że chmury powstają z pary wodnej w powietrzu - rozpoznaje na ilustracjach wybrane rodzaje chmur	- wyjaśnia na czym polega konwekcja - demonstruje powstawanie „chmury” - korzysta z atlasu/kłucza do rozpoznawania chmur - dzieli chmury wg kształtu lub wysokości (podaje przykłady)	- wyjaśnia pojęcia: atmosfera - bada i opisuje konwekcję w cieczach i gazach (co się dzieje i kiedy) - wyjaśnia rolę konwekcji w powstawaniu chmur i w systemach grzewczych	- porównuje ze sobą kilka typów chmur - wnioskuję o nadchodzącej pogodzie na podstawie typów chmur - poprawnie stosuje poznane pojęcia w wypowiedzi	- wyjaśnia powstawanie bryzy morskiej - wyszukuje informacje o chmurach i krytycznie dobiera przykłady do własnej notatki - tworzy prostą instrukcję obserwacji chmur dla rówieśnika
4	Dlaczego pojawia się burza?	- demonstruje zjawisko elektryzowania obiektów - omawia zasady bezpiecznego zachowania się podczas trwania burzy	- omawia powstawanie chmury burzowej - opisuje etapy powstawania wyładowania atmosferycznego - przewiduje możliwość wystąpienia burzy na podstawie obserwacji	- wyjaśnia zjawisko elektryzowania na podstawie wzajemnych oddziaływań ładunków elektrycznych - korzysta z różnych źródeł informacji, by zdobyć informacje o burzy	- posługuje się pojęciem elektronu jako naładowanej elektrycznie cząstki elementarnej budującej materię - bada zachowanie ciał naelektryzowanych - wskazują metal połączony z ziemią, jako element umożliwiający rozładowanie ciał naelektryzowanych	- określa sposób elektryzowania pocieranych substancji na podstawie szeregu tryboelektrycznego - opisuje procesy elektryzowania ciał przez tarcie i indukcję

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
5	Skąd wiem, jaka będzie pogoda?	- wymienia składniki pogody - wykonuje prosty pomiar temperatury powietrza termometrem - podaje nazwyprzrządów służących do badania składników pogody np. barometr, wiatromierz, deszczomierz - rozdźnia opady i osady atmosferyczne	- dokonyuje pomiaru wybranych składników pogody, używając właściwych przyrządów i jednostek - odczytuje z mapy aktualne dane pogodowe - wyjaśnia pojęcie ciśnienia korzystając z określeń (nacisk/odkształcanie) - rozdźnia stany skupienia opadów i osadów atmosferycznych	- wyjaśnia, czym są niża i wyża baryczne i jak mogą wpływać na pogodę - badania skutki działania siły nacisku (proste doświadczenie/obserwacja) i opisuje wyniki - omawia panujące warunki atmosferyczne na podstawie pomiarów i danych internetowych	- wyjaśnia zasadę działania termometru cieczowego (rozszerzalność cieplna) - podaje przykład wzajemnego oddziaływania składników pogody (np. wiatr ↔ opady ↔ ciśnienie) - opisuje zjawiska typu: mgławka/ulewa/zawieja	- wyjaśnia, jak tworzy się prognozy pogody - wskazuje na mapie miejsca ekstremalnych temperatur (najwyższe/najniższe) i interpretuje informacje - tworzy krótką prognozę dla okolicy na podstawie danych
6	Podsumowanie działu	wszystkie wymagania z tematów 1–5				
DZIAŁ V. Krajobrazy bliższe i dalsze						
1	Blisko czy daleko?	- mierzy odległość w terenie w linii prostej za pomocą np. kroków/taśmy mierniczej - korzysta z planu/mapy, aby wskazać dwa miejsca w okolicy - wskazuje na mapie/planie skalę mapy	- korzysta z map i planów do określenia odległości - planuje prostą trasę z użyciem mapy/planów i kompasu - odczytuje ze skali, ile razy zmniejszono odległości na mapie	- dokonyuje pomiaru odległości różnymi sposobami i porównuje wyniki - podaje różnice między planem a mapą - opisuje, na co zwrócić uwagę przy planowaniu trasy	- przelicza jednostki długości w zadaniach praktycznych - wyjaśnia, jak odczytać odległości z różnych rodzajów skal - wykonuje szkic przebytej drogi z zachowaniem kierunków i podstawowych proporcji	- samodzielnie dobiera narzędzia (cyfrowe/analogowe) do pomiaru odległości i uzasadnia wybór - ocenia możliwe błędy pomiaru (np. kroki, zakręty, skala) i proponuje poprawę

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
2	Dlaczego krajobrazy są różne?	▶ rozpoznaje na ilustracjach przykłady ekosystemów naturalnych i sztuczny ▶ opisuje krajobraz najbliższej okolicy, używając prostych określeń ▶ wskazuje elementy ożywione, nieożywione i antropogeniczne krajobrazu	▶ podaje przykłady krajobrazów naturalnych i kulturowych ▶ omawia proste zależności między elementami krajobrazu ▶ podaje przykłady zmian w krajobrazie spowodowanych działalnością człowieka	▶ rozpoznaje na ilustracjach i w terenie antropogeniczne formy wypukłe i wklęsłe ▶ podaje przykłady form terenu powstałych przy udziale wody jako „rzeźbiarza” krajobrazu ▶ porównuje dwa krajobrazy podając cechy wspólne i różnice	▶ porównuje różne krajobrazy w Polsce, korzystając ze źródeł internetowych ▶ uzasadnia, jak elementy antropogeniczne zmieniają funkcjonowanie ekosystemu i krajobrazu ▶ krytycznie ocenia źródła (np. różne zdjęcia/opisy tego samego miejsca) i wyciąga wnioski	▶ tworzy pełny opis krajobrazu z logiczną strukturą (składniki + zależności + wpływ człowieka) ▶ proponuje działania ograniczające negatywny wpływ człowieka na krajobraz i uzasadnia ▶ wyjaśnia pojęcia: biotop, biocenoza i stosuje je do opisu ekosystemu
3	Czym różni się wieś od miasta?	▶ opisuje po dwie cechy krajobrazu wsi i miasta, ▶ wyjaśnia co to jest niebiesko – zielona infrastruktura ▶ wskazuje, gdzie można skorzystać ze zdjęć satelitarnych	▶ wyjaśnia, kiedy miejscowość można uznać za miasto ▶ porównuje krajobraz miasta i wsi wskazując minimum trzy różnice ▶ omawia podstawowe warunki życia w mieście i na wsi ▶ wskazuje na mapie największe miasta w Polsce	▶ podaje przykłady działań poprawiających jakość życia w mieście (zielono-niebieska infrastruktura) ▶ porównuje zdjęcia satelitarnych „kiedyś i dziś” i wskazuje zmiany ▶ dyskutuje o wpływie działalności człowieka na krajobraz stosując przynajmniej jeden argument + przykład	▶ opisuje, jak na przestrzeni lat zmieniał się krajobraz wsi i miast ▶ proponuje co najmniej dwie zmiany poprawiające komfort życia mieszkańców i uzasadnia swój wybór ▶ wymienia funkcje i korzyści zielono-niebieskiej infrastruktury, odszukuje jej przykłady w najbliższym otoczeniu	▶ samodzielnie interpretuje zdjęcia satelitarne ▶ planuje i wykonuje proste badanie terenowe (np. wpływ drzew na nagrzewanie powierzchni) oraz omawia ich wyniki ▶ tworzy krótką prezentację plakat lub infografikę „Wieś vs miasto”
4	Podsumowanie działu	▶ wszystkie wymagania z tematów 1–3				

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
DZIAŁ VI. Człowiek i przyroda						
1	Dlaczego moje ciało się zmienia?	- wymienia fazy rozwoju człowieka w porządku chronologicznym – wymienia oznaki dojrzewania - wymienia substancje uzależniające	- wymienia układy narządów budujące organizm człowieka - wyjaśnia czym jest uzależnienie - wymienia skutki uzależnień	opisuje fazy rozwoju człowieka w porządku chronologicznym	identyfikuje u siebie oznaki dojrzewania	przygotowuje prezentację na temat wpływu różnych substancji i zachowań na organizm
2	Co łączy kwiaty z kichaniem?	- wskazuje organy roślinne : korzeń łodygę i liście oraz kwiat - wskazuje na rysunku/modelu/okazie okwiat, słupek, pręcik - wymienia przykłady roślin trujących	- omawia budowę obupłciowego kwiatu rośliny nasiennej - funkcje i znaczenie kwiatu i innych organów roślinnych w życiu rośliny - wymienia objawy alergii wziewnych -wykonuje wg instrukcji preparat mikroskopowy pyłku roślin	- wyjaśnia dlaczego należy unikać spożywania nieznanych roślin - wyjaśnia pojęcie alergen - omawia sposoby przemieszczania się alergenów - rozpoznaje na zdjęciu/obrazku lub w terenie przykłady trujących roślin - wykonuje samodzielnie preparat mikroskopowy pyłku roślin	- analizuje budowę zewnętrzną rośliny na podstawie obserwacji - porównuje kwiaty traw z kwiatami z okwiatem i wyjaśnia, dlaczego kwiaty traw nie wabią owadów - sprawdza w kalendarzu pyleń, jakie rośliny pyłą w danym okresie roku	wyszukuje, przetwarza, tworzy i prezentuje informacje na temat przyczyn powstawania alergii wziewnych u człowieka
3	Dlaczego czasem choruję?	wymienia zwierzęta jadowite, które można spotkać w Polsce	- rozpoznaje na ilustracji zwierzęta jadowite - wymienia przykłady organizmów z przeobrażeniem i bez przeobrażenia	- wymienia drobnoustroje chorobotwórcze i łączy je z wywołowaną chorobą - wyjaśnia działanie szczepionek	- analizuje cykle rozwojowe pasożytów - analizuje kalendarz obowiązkowych szczepień	proponuje profilaktyczne działania zapobiegając chorobom zakaźnym i pasożytniczym
4	Podsumowanie działu	wszystkie wymagania z tematów 1–3				